

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania R. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Olsztynie

o umorzenie należności z Funduszu Alimentacyjnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 21 stycznia 2025 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z dnia 9 października 2023 r., sygn. akt III AUa 2008/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej;

II. zasądza od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w Gdańsku) na rzecz adw. D. S. kwotę 1800 zł (jeden tysiąc osiemset złotych) powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem pomocy prawnej udzielonej z urzędu R. W. w postępowaniu kasacyjnym.

ł.n

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2021 r., VI U 1096/21 zmienił decyzję z dnia 31 maja 2021 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Olsztynie i umorzył należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z

funduszu alimentacyjnego wraz z 5% opłatą na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu.

Wyrokiem z dnia 9 października 2023 r., III AUa 2008/21, Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku zmienił zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że oddalił odwołanie.

W skardze kasacyjnej R.W. podniósł zarzut nieważności postępowania: z powodu sprzeczności składu sądu z przepisami prawa, tj. na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c., a także z powodu braku legitymacji procesowej autora apelacji z dnia 7 października 2021 r. - Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego - na podstawie art. 379 pkt 2 k.p.c. Ponadto skarżący zarzucił naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił nieważnością postępowania, oczywistą zasadnością skargi oraz występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Nieważność postępowania wynika zdaniem skarżącego z faktu, że w składzie sądu rozpoznającego sprawę ubezpieczonego w drugiej instancji brał udział sędzia powołany na urząd sędziego sądu apelacyjnego w Gdańsku na skutek wniosku KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, a wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Co stosownie do uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA 1-4110-1/20 stanowi sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c., a w konsekwencji do nieważności postępowania w sprawie.

Do powołania wskazanego sędziego doszło mimo negatywnej oceny kwalifikacyjnej, odmowy udzielenia poparcia Kolegium Sądu Apelacyjnego w Gdańsku i Zgromadzenia Przedstawicieli Sędziów Apelacji Gdańskiej. Z treści uzasadnienia uchwały nr [...] nie wynika, aby przed wskazaniem na stanowisko

sędziego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku sędzia wyróżniał się szczególnymi kwalifikacjami do objęcia tego stanowiska. Inną okolicznością uzasadniającą wątpliwości co do niezawisłości kandydata są procedury konkursowe, w których wskazano osobę o oczywiście mniejszych kompetencjach w stosunku do innych osób startujących w konkursie. W przypadku sędziów przedstawianych do awansowania przez Krajową Radę Sądownictwa istotne znaczenie będzie miał charakter awansu, w szczególności to, jak szybko do niego doszło oraz na jakie stanowisko awansował dany sędzia.

Nieważność postępowania w ocenie skarżącego wynika ponadto z powodu braku legitymacji procesowej autora apelacji, bowiem ta została złożona przez podmiot pozbawiony legitymacji procesowej, tj. przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego, co winno skutkować wezwaniem autora apelacji do sprecyzowania od kogo skarga pochodzi, a po bezskutecznym upływie terminu odrzuceniem skargi z powodu braku zdolności procesowej.

Naruszenie to ma jednocześnie przymioty oczywistości. Bowiem zgodnie z treścią art. 373 § 1 k.p.c. w zw. z art. 367 § 1 k.p.c. apelacja wniesiona przez podmiot niebędący stroną postępowania w pierwszej instancji podlega odrzuceniu.

Zdaniem skarżącego w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne dotyczące kognicji sądu drugiej instancji, ujawniające się w sytuacji, gdy doszło do takiego przeprowadzenia postępowania dowodowego przez sąd pierwszej instancji, że nie sposób postawić wydanemu orzeczeniu skutecznego zarzutu zakresie postępowania dowodowego i oceny dowodów. Czy w takiej sytuacji dopuszczalne jest poczynienie przez sąd drugiej instancji odmiennej oceny dowodów i odmiennych ustaleń faktycznych. W szczególności zaś, czy taka ingerencja w formalnie poprawny wyrok jest dopuszczalna, gdy żadna ze stron nie podniosła zarzutu naruszenia norm procesowych, nawet jeśli utrzymanie skarżonego orzeczenia jest sprzeczne z systemem etycznym sądu drugiej instancji.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi temu samemu, tj. Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku lub równorzędnemu oraz zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym

nieważnością; zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz adw. D.S. kosztów udzielonej z urzędu pomocy prawnej według norm przepisanych powiększonej o kwotę podatku od towarów i usług (VAT) albowiem nie zostały one uiszczone przez skarżącego ani w całości, ani w części; a ponadto o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z akt osobowych sędziego Sądu Apelacyjnego w Gdańsku X. Y. na okoliczności prawidłowości składu sądu drugiej instancji.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; oddalenie skargi kasacyjnej na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. - w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego od odwołującego na rzecz organu rentowego w związku ze sporządzeniem i wniesieniem odpowiedzi na skargę kasacyjną oraz ewentualnymi innymi czynnościami procesowymi według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona w niniejszej sprawie nie kwalifikuje się do przyjęcia - celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być

zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Podkreślenia wymaga także, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2022 r., I USK 434/21, Legalis nr 2740849).

Odnosząc się do nieważności postępowania, na którą powołuje się strony skarżące to należy podkreślić, że Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu, w granicach zaskarżenia, kwestię nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998, Nr 5, poz. 81, z glosą A. Szpunara, OSP 1998, Nr 5, poz. 93; z 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000, Nr 12, poz. 220; oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 czerwca 2013 r., II CSK 720/12, Legalis; z 12 czerwca 2020 r., V CSK 22/20, Legalis; z 25 sierpnia 2020 r., II CSK 44/20, Legalis; z 9 października 2020 r., I CSK 32/20, Legalis, T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1-45816. Tom I. Wyd. 2, Warszawa 2023).

W niniejszej sprawie brak jest jednak jakichkolwiek podstaw do podejmowania przez Sąd Najwyższy czynności w tym zakresie z urzędu. Nie jest również tak, że samo zasygnalizowanie nieważności postępowania powoduje

konieczność automatycznego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Aby tak było i skarga mogła być przyjęta do dalszego rozpoznania, sygnalizacja musi okazać się słuszna i rzeczywiście potwierdzać naruszenie przepisów proceduralnych, których skutkiem byłaby nieważność postępowania. Z taką sytuacją nie mamy jednak do czynienia w tym przypadku. Już nawet pobieżna analiza wniosku w tym zakresie wskazuje, że strona skarżąca nie ma racji.

Sąd Najwyższy wskazywał wielokrotnie, że osobą nieuprawnioną do orzekania w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. jest osoba nieposiadająca w ogóle uprawnień do tego, aby zasiadać w składzie orzekającym sądu, a więc taka, która nie została powołana na stanowisko sędziego, lub też orzekała przed powołaniem, albo po rezygnacji z urzędu, czy przejściu w stan spoczynku, albo będąc wadliwie wybrana do pełnienia funkcji ławnika. W orzecznictwie uznano, że osobą nieuprawnioną do orzekania jest też sędzia, który nie ma w ogóle delegacji do orzekania w danym sądzie, jak i ten, którego delegacja nie spełnia ustawowych wymagań warunkujących ważność i skuteczność aktu delegowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 lutego 2020 r., III CSK 225/19, Legalis nr 2599890). Ponadto sprzeczność składu sądu w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, jak to wynika z niektórych orzeczeń, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) - ale nawet w takiej sytuacji tylko wtedy (o czym zapomniał pełnomocnik strony skarżącej), kiedy wadliwość procesu powołania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 5/21, Legalis nr 2629687; postanowienie Sądu Najwyższego z 15 września 2023 r., I CSK 4893/22, Legalis nr 2992002). W rozpoznawanej sprawie taka okoliczność nie wystąpiła. Skarżący nie przeprowadził żadnego, wymaganego w takim przypadku, testu w stosunku do osoby sędziego i nie wskazał żadnych okoliczności, które mogłyby prowadzić do uwzględnienia jego

wniosku. Przywołał jedynie fakt powołania sędziego przez Krajową Radę Sądownictwa po zmianach ustawowych, co jest oczywiście niewystarczające. W niniejszej sprawie przed Sądem drugiej instancji nie wystąpiła nieważność postępowania. Podnoszona przez skarżącego kwestia została w sposób wyczerpujący wyjaśniona w postanowieniu Sądu Najwyższego z 13 lipca 2020 r. (II CSK 581/19, LEX nr 3046023).

Nie zachodzi także podstawa do uwzględnienia zarzutu nieważności postępowania ze względu na brak legitymacji procesowej autora apelacji.

Stosownie do treści art. 379 pkt 2 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej, organu powołanego do jej reprezentowania lub przedstawiciela ustawowego, albo gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany.

W związku z tym konieczne jest podkreślenie, że w myśl art. 63 ust. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2024 r., poz. 323) likwidatorem funduszu jest Prezes Zakładu w zakresie spraw o świadczenia z funduszu, do których prawo powstało przed dniem wejścia w życie ustawy. Stosownie zaś do treści art. 64 ust. 2 wskazanej ustawy likwidator prowadzi bieżące sprawy, ściąga wierzytelności i wykonuje zobowiązania likwidowanego funduszu oraz reprezentuje w tych sprawach Skarb Państwa. Przy czym na mocy art. 63 ust. 4 ww. ustawy likwidator może upoważnić innych pracowników Zakładu do wykonywania określonych czynności związanych z likwidacją funduszu.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić iż Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych będący likwidatorem funduszu alimentacyjnego posiadał zatem zdolność procesową w rozpoznawanej sprawie, a z mocy pełnomocnictwa udzielonego Dyrektorowi Oddziału ZUS z prawem do udzielania dalszych pełnomocnictw, odpowiednim pełnomocnictwem legitymizował się także pracownik sporządzający apelację.

Z podanych wyżej względów nie jest możliwe uwzględnienie twierdzenia o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Jeżeli natomiast przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., to należy podkreślić, że powołując się na przesłankę, jaką jest istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku powinno się sformułować

zagadnienie prawne oraz przedstawić argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie:

- 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń;
- 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu;
- 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i
- 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości.

Przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć charakter uniwersalny, co oznacza, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych, podobnych spraw. Chodzi przy tym o problem, którego wyjaśnienie jest konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd II instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), a także w związku z podstawą prawną zaskarżonego wyroku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 3 lutego 2012 r., I UK 271/11, Legalis; postanowienia Sądu Najwyższego z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, Legalis; z 27 lutego 2019 r., I CSK 447/18, Legalis i 28 stycznia 2021 r., III PSK 19/21, Legalis). Konieczne jest przytoczenie argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03, Legalis; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, Legalis; z 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07, Legalis; z 20 lutego 2019 r., IV CSK 351/18, Legalis; z 12 lutego 2021 r., IV CSK 437/20, Legalis oraz z

9 marca 2021 r., III CSK 219/20, Legalis). Ponadto "istotne zagadnienie prawne" jest istotne w tym znaczeniu, że nie było dotychczas rozważane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a zatem jego rozstrzygnięcie miałoby znaczenie dla praktyki orzeczniczej sądów - tylko wtedy wykazany zostałby publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej, której podstawowym celem jest wkład w rozwój prawa i zapewnienie jednolitości jego sądowej wykładni (postanowienie Sadu Najwyższego z 3 kwietnia 2008 r., II PK 351/07, Legalis oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, Legalis i 18 maja 2018 r., IV CSK 618/17, Legalis). Istotne zagadnienie powinno się charakteryzować "nowością", która uzasadniałaby potrzebę jego analizy ze strony Sądu Najwyższego (T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1-45816. Tom I. Wyd. 2, Warszawa 2023).

Zagadnienie prawne, które wskazuje skarżący zostało już wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w związku z tym nie zachodzi również potrzeba przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania w oparciu o tę przesłankę.

W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07 (OSNC 2008 Nr 6, poz. 55), Sąd Najwyższy zwracał uwagę, że Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Ponadto wypada podkreślić, że wynikający z art. 378 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji oznacza z jednej strony zakaz wykraczania przez sąd drugiej instancji poza te granice, z drugiej zaś nakaz wzięcia pod uwagę i rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków. W konsekwencji, sąd drugiej instancji może - a jeżeli je dostrzeże, powinien - naprawić wszystkie stwierdzone w postępowaniu apelacyjnym naruszenia przez sąd pierwszej instancji prawa materialnego, niezależnie od tego, czy zostały wytknięte w apelacji, pod warunkiem, że mieszczą się w granicach zaskarżenia, zaś wynikający z brzmienia art. 378 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji powinien być rozumiany jako nakaz rozważenia wszystkich podniesionych

w apelacji zarzutów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2010 r., I PK 41/10, LEX nr 667488). Rozpoznanie "sprawy" w granicach apelacji oznacza, że sąd drugiej instancji nie koncentruje się jedynie na ocenie zasadności zarzutów apelacyjnych, lecz rozstrzyga merytorycznie o zasadności zgłoszonych roszczeń procesowych.

W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 23 marca 1999 r., 59/98 (OSNC 1999 nr 7-8, poz. 124) Sąd Najwyższy wyjaśnił zaś, że jakkolwiek postępowanie apelacyjne jest postępowaniem odwoławczym i kontrolnym, to jednak zachowuje charakter postępowania rozpoznawczego, dodał też równocześnie, iż redakcja art. 382 k.p.c. niewątpliwie wskazuje na brak związania sądu drugiej instancji stanem faktycznym ustalonym w zaskarżonym wyroku sądu pierwszej instancji. Z uwagi na merytoryczny charakter postępowania apelacyjnego, obowiązkiem sądu drugiej instancji nie może być (zatem) poprzestanie na ustosunkowaniu się do zarzutów skarżącego, lecz musi nim być - niezależnie od treści zarzutów - dokonanie ponownych, własnych ustaleń faktycznych, a następnie poddanie ich ocenie pod kątem prawa materialnego. Obowiązek dokonywania ustaleń faktycznych w postępowaniu odwoławczym istnieje więc niezależnie od tego, czy wnoszący apelację podniósł zarzut dokonania wadliwych ustaleń faktycznych lub ich braku. Użyte zaś w art. 378 § 1 k.p.c. sformułowanie, iż sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę "w granicach apelacji" oznacza w szczególności, że sąd odwoławczy dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestając na materiale zebranym w pierwszej instancji (i 382 k.p.c.) i kontroluje prawidłowość postępowania przed sądem pierwszej instancji, pozostając związany zarzutami przedstawionymi w apelacji, jeżeli są dopuszczalne - np. art. 162 k.p.c. (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., zasada prawna, III CZP 49/07, OSNC 2008 Nr 6, poz. 55; Monitor Prawniczy 2008 nr 22, s. 37, z uwagami M. Kowalczuk; Palestra 2009 nr 1, s. 270, z glosą G. Rząsy i A. Urbańskiego).

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego pozwanego nie orzeczono z uwagi na brak takiego wniosku co do etapu przedsądu.

Na zasadzie por. § 8 ust. 5 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r., poz. 763).

[I.T.]

r.g.